

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה מז.

מסורת הש"ס

בַּתִּנִּי נֶאֱרָבְנָה פִּרְקָם. כִּשְׁנֵה הַעֲוֹל
 מִפְּרַשׁ בְּגָמִי [יִתָּן]. **שְׁאֵמֶר הַיּוֹלֵר יֵחַד לֵאמֹר**
לֵאמֹר: גְּבוֹ! אֵלֶיחָא חָא מְנוּחָא דִּקְיִימָא. הַשֵּׁנִי
הַרְפֵּסְתָּקִי. מִקְרוֹת: דַּעְדּו עֵלָּה. שַׁעֲבֹר
 לִזְרוּעַ בְּמַרְחָשׁוֹ הִבָּא: דַּחַד דִּינָא.
 פַּעַם אַחַת: קִרִּי. כְּגוֹן כִּדְרָא
שִׁדְפוֹן: (א) יִדְּוִינִי **לְשַׁעֲבֹר.** קוֹדֶם
 שִׁמְרֵהָ דְּהִינּוּ פִּסְחָא שֶׁל אֲשַׁמְקֵד:
יִדְּוִינִי לְהִבָּא. בִּפְסָח שֶׁאֲחֵר זְרִיעָה:
יִדְּוִן לְשַׁעֲבֹר. בִּזְיוּרָא שֶׁל אֲשַׁמְקֵד
 נִגְזֹר עֲלֵיו: **לְהִבָּא.** בִּזְיוּרָא שֶׁאֲחֵר
 עֲבָשִׁי בְּקַרְבּוֹ. וְכֵן לִשְׁוֹן מִשְׁנֵה בְּמַסְכַּת
דְּרָסִים (דָּף ס.) קוֹנֵם יֵשׁ שְׁלֵמִי מוֹעֵם
 לְהִיבָּא לְאִתְּרָא בְּיָדִי שְׁלֵמִי מוֹעֵם

תורה אור השלם

1. הִיצֵר יָחִיד לָכֶם הַמִּבֵּן
אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם:
תְּהִלִּים לִג טו
2. וּתְפַדְּנוּ לְבָרִים
לְרָגִעִים תִּבְחָנוּ:
אִיב ו יח
3. וַיְהִי דְבַר אֱלֹהִים
וַתִּחַנְּנֵנִי לִפְנֵי יי קְרִיבִים
אֶל יי אֱלֹהֵינוּ וַיִּמָּקֶם
וַיִּזְלֵלָה לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט
עֲבָדָו וּמִשְׁפָּט עַמּוֹ
יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בִּיזָמוּ:
מִלִּכִּים א ח ט

הגהות הב"ח

(א) גמ' ממדנא שחא
 אמר: (ב) שם בעדו ודורד
 וטפס: (ג) רשי"י ד"ה
 קרי וכו' שדפון או אונס
 ש"י אדם בנזון חילולת
 הסד"י: (ד) ד"ה לנצח י"ח
 להנא הסד"י ואח"כ מה"ד
 ומרזח רבא ש"מ מ"י
 דמי מיעדנא שחא
 אמתני' קאי קודס
 ויטעמ: (ה) ד"ה לבידי
 וכו' תלמוד לרמז לקידוש
 שניה הסד"י: (ו) ד"ה קידס
 וכו' להתקלקל הסד"י
 ואח"כ מה"ד וכו' קמני וכו'
 אגזר דין קתני דידידון
 משמע תחלת דין וגזר
 דין הוא סוף דין קסד"י:
 (ז) תום ד"ה כמאן וכו'
 וברכת השנים ועוד אמר ר'
 יהודה: (ח) בא"ד מלנין
 אקריי שיתפסא: ג"כ פ"י
 לזדיה הכל: (ט) בא"ד שלא
 יתלו, ר"י וכו':

מוסף רש"י

מלך וצבאו. כשהקב"ה
מלך אולם (שירי ח.). מלך
כנסו תחלה. לפני הקב"ה
לדון (נ"י ח.). משפט
עבדו. שלמה המלך (שם).
מקמי לפרוש הירון
אף. של הקב"ה מפני
פשיע נצור, שנתח חתם
ושלום יפרע מן המלך כל
סורחת מפני הירון (שם).
במאן מצליגין, רופא חולי
עמו מציגין (דברים טו).
ובמה בשופר. ושושפוט,
שמעלה תפלות מתרועע
לפני (סדר רש"י ט"ז קס
בסוד תוספתא).

מִתְנִי' בִּארְכֵהָ פְּרָקִים. בִּשְׁנֵה הָעוֹלָם יִדְוֹן ט' : כִּנֵּי מְרוֹן.
מִפְּרֵשׁ בְּנִי' יִפְּאֵל : שְׁאֵלֶמֶל הַיּוֹזֵר יִחַד לִבֵּס וּגו'. בְּנִי' [סס] מִפְּרֵשׁ
לֵיה : בְּנִי' אֵילִימָא הָא סְבֹאֵה דְקִיּוּמָא. הַשְׁתָּא בְּמֻזְכָּר וּמוֹכֵנָה לְקָדוֹר :
הַפְּרֵסְקִי. מִקְרֹמֹת : דְּעָדוּ עֵלֶה. שְׁעָבְרוּ עֲלֵיהָ : דְּמוֹדַעָא. שְׁעָמִיד
לְזֹרֵעַ בְּמַרְחָשֻׁן הָבָא : דְּעָלֵה דִּינָא.

מתני' בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה^א בעצרת על פירות האילן^ב בר"ה כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון שנאמר ויהיוצור יחד לבם המבין אל כל מעשיהם^ג ויבחר נידונין על המים: **גמ'** הי תבואה אילימא הא תבואה דקיימא כל הני הרפתקי דעדו עלה אימת איתרון אלא תבואה דמזודרעא למימרא דחד דינא מתדנא והתניא תבואה שאירע בה^ד קרי או אונס קודם הפסח נידונית לשעבר לאחר הפסח נידונית להבא אדם שאירע בו קרי או אונס קודם יוה"כ נידון לשעבר לאחר יוה"כ נידון להבא אמר רבא ש"מ תרי דיני מתדנא^ה אמר אביי הלכך כי חזי אינש דמצלח זרעא אפלא ליקדים ולזרע אחרפא דעד דמטי למדרייניה קדים סליק מני מתני' לא ר"מ ולא ר' יהודה ולא ר' יוסי ולא ר' נתן דתניא^ו הכל נידונים בר"ה וגזר דין שלהם נחתם ביוה"כ דברי ר"מ ר' יהודה אומר הכל נידונין בר"ה וגזר דין שלהם נחתם כל אחד ואחד בזמנו בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן בחג נידונין על המים ואדם נידון בר"ה וגזר דין שלו נחתם ביוה"כ ר' יוסי אומר אדם נידון בכל יום שנאמר^ז ותפקדנו לבקרים רבי נתן אומר אדם נידון בכל שעה שנא'^ח לרגעים תבחגנו וכי תימא לעולם ר' יהודה היא וכי קתני מתניתין אגזר דין אי הכי קשיא אדם אמר רבי ר' איש תנא דבי ר' א' ישמעאל אלא דתנא דבי ר' ישמעאל בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן בחג נידונין על המים ואדם נידון בר"ה וגזר דין שלו נחתם ביוה"כ וכי קתני מתני' אתחלת דין אמר רב חסדא מ"ט דר' יוסי כדקאמר טעמיה ותפקדנו לבקרים

7

בפסח על התבואה. צ"ל מי שממו (בכרות דף יח): ג' חסד שהקניטו אשתו ערב ר"ה משמע דבר"ה שמע שמי רוחות שמספרין זו את זו ששמעו מאחורי הפגוד של הזורע ברביעה ראשונה בדר מלקה אותו ושם בשמים בר"ה היו מזכירים דין הנגזר בפסח אי נמי כר' יהודה לאמר הכל נידונים בר"ה וגזר דין בפסח על התבואה: **שאייר** בה קרי. מקרה לשון אולי יקרה (ממזג כ) אי נמי לשון קושי כמו אם תלכו עמי בקרי (ויקרא טו):

במאן מצליגין האידאנא אקצירי
ואמריע'י כרבי יוס' וז"ל
ולרצנן נמי מי לא מזליגין רפאלו
וצרכת השנים ועוד (א) רבי יהודה
דאמר הכא אדם נידון בזה וגזר דין
שלו נחתם יחסי"כ הא אמר'י בפי"ק
לשבת (דף ק"ז ב:) הכנס לבקר החולה
לאומר המקום ירחם עליך ועל חולי
ועמו ישראל ואומר ר"ת שלא יחלה
וזאי לא מזליגין אלא לר' יוסי אצל
שיתרפא מזליגין אליהא דכולי עלמא
דמתי יחלו נגזר מתי יתרפאו לא נגזר
דאמר בר'ה הנודר מן המבושל (גדיר
דף ע"ט.) אך דרב יוסף קארי קארי
ממש מריע רצנן והשתא מזליגין
אסאקארי שיתרפאו (א) ואמר'י היינו
רצנן שלא יחלו (א) ומה שמתפללין
וצרכת השנים היינו דלקמן בפרקין
(דף פ"א:) שאם פסקו גשמים מועטין
שיוירם המקום צומן ועוד י"ל
דחפלה דרבים שאני דגזר דינא
נגקע דלקמן (שס) והיא לשבת
דרי' יהודה נמי יש להא גוונא
לדמיא לרבים דלוק מזליג בדיה
על כל חולים:

בשופר ש' א"י. צפרק ראוהו
צ"ד (לקמן דף ע"ו).
מנן דרבי יוסי מכשיר אף בשל פרה
אבל קיימא לן כרבי יהודה דמוקעין
בשל חילים כפופים כדפסקין
התם בגמרא (דף ע"ו):
ותוקעים

עיוני בעלמא היא פקדה נמי
 יוסי מהכא ^אלעשות משפט
 ור' חסדא ^במלך וצבור מלך
 נדו ^גוּמִשְׁפָּט עִמּוֹ יִשְׂרָאֵל
 וּמִלְכָּא אַבְרָא וְאִיבְעִית אִימָא
 וְיִנָּן הָאִידְנָא אַקְצִירִי וְאִמְרִיעִי
 בְּרַ' יִצְחָק דִּא"ר יִצְחָק ^דיִפָּה
 דִּין תְּנִיא א"ר יְהוּדָה מִשּׁוּם
 חַ מִּפְנֵי שֶׁהִפְסַח זְמַן תְּבוּאָה
 כְּדִי שֶׁתִּתְבַּרְךְ לָכֶם תְּבוּאָה
 הַלֶּחֶם בַּעֲצֶרֶת מִפְנֵי שֶׁעֲצֶרֶת
 מִפְנֵי שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בַּעֲצֶרֶת כְּדִי
 יִשׁ בְּרוּךְ הוּא נִסְכּוֹ לִפְנֵי מִים
 וְיוֹנוֹת וְשׁוֹפְרוֹת מַלְכוּיּוֹת כְּדִי
 יִמָּךְ רַבִּי אַבְהוֹ יִלְמָה תּוֹקְעִין
 לָכֶם עֲקִידַת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם
 עֵין בְּרַ' הַ לְמָה תּוֹקְעִין רַחֲמָנָא
 תּוֹקְעִין וּמְרִיעִין כִּשְׁהֵן יוֹשְׁבֵין
 וְתּוֹקְעִין

עין משפט
נר מצוה

פה א מיי פ"ג מהל' תשובה הל' ג:
ב [טו"ש"ע א"ח סימן תרכס סעיף א]:
פו ג סמג עשין מז טו"ח סי' תקפו:
פז ד סמג שס טו"ח סי' תקפה:

רבינו חננאל

[illegible]